

МОЛИТОВНИК

РОКУ БОЖОГО МИЛОСЕРДЯ





НАДЗВИЧАЙНИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ РІК
БОЖОГО МИЛОСЕРДЯ

2016

МОЛИТВА ПАПИ ФРАНЦИСКА НА РІК БОЖОГО МИЛОСЕРДЯ

Господи Ісусе Христе, Ти навчав нас бути милосердними, як Отець Небесний, і сказав нам, що хто бачить Тебе, той бачить і Його. Яви нам Твоє обличчя, і будемо спасенні. Твій погляд, повний любові, визволив Закхея і Матея від рабства грошей; перелюбницю та Магдалину – від пошуків щастя тільки у створіннях; спричинив плач Петра після зради і запевнив рай розкаяному розбійникові. Учини, щоб кожен із нас слухав, немовби звернене до нього, слово, яке Ти промовив до самарянки: «Якби ти відала про дар Божий!» Ти є видимим обличчям невидимого Отця, Бога, який виявляє свою всемогутність насамперед через прощення й милосердя: учини, щоб Церква у світі була Твоїм видимим обличчям, – обличчям свого Господа, воскреслого у славі. Ти забажав, щоб і Твої служителі також були зодягнені у слабкість, щоб відчувати справедливе співчуття до тих, які перебувають у незнанні та хибі: учини, щоб кожен, хто приступає до одного з них, відчув себе очікуваним, любленим і прощеним Богом. Пошли Твого Духа та освяти всіх нас Його помазанням, щоб Ювілей Божого милосердя став роком Господньої благодаті і щоб Твоя Церква з оновленим ентузіазмом могла нести вбогим Добру Новину, звіщати ув'язненим та пригнобленим свободу і повертати зір сліпим. Ми просимо цього за заступництвом Марії, Матері Милосердя, у Тебе, що живеш і царюєш з Отцем і Святим Духом нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

МОЛЕБЕНЬ ДО ХРИСТА МИЛОСЕРДНОГО

з нагоди Року Божого милосердя

Диякон виголошує: Благослови, владико.

Священик: Благословен Бог наш завжди, нині і повсякчас, і на віки віків.

Люди: **Амінь.**

Слава Тобі. Боже наш, слава Тобі.

Царю небесний, утішителю, Душе істини, що всюди еси і все наповняєш, скарбе дібр і життя подателю, прийди і вселися в нас, і очисти нас від усякої скверни, і спаси, благий, душі наші.

Святий Боже, святий кріпкий, святий безсмертний, помилуй нас (3).

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Пресвята Тройце, помилуй нас; Господи, очисти гріхи наші; Владико, прости беззаконня наші; Святий, посіти і зціли немочі наші імени твого ради.

Господи, помилуй (3)

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь.

Отче наш, що еси на небесах, нехай святиться Ім'я Твоє, нехай прийде царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліб наш насущний дай нам сьогодні, і прости нам провини наші, як і

ми прощаємо винуватцям нашим, і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого.

Священик: Бо Твоє єсть царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки віків.

Люди: Амінь.

Величання

Величаємо Тебе, життєдавче Христе,* бо удостоїв Ти нас бути причасниками* безмежного милосердя твого.

Стих 1: Що віддам Господеві за все, що він воздав мені?

Стих 2: На нього уповає серце моє і він допоможе мені.

Стих 3: Серце чисте утвори в мені, Боже, і духа правого обнови в нутрі моєму.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Прокімен

Диякон: Будьмо уважні.

Священик: Мир всім.

Диякон: Премудрість, будьмо уважні.

Прокімен, глас 4: Милості Твої, Господи, повік оспівуватиму, з роду в рід (Пс. 88,2).

Стих: Бо сказав Ти: Повік милість збудується (Пс. 88,3).

Диякон: Господу помолімся.

Люди: Господи, помилуй.

Священик: Бо Ти святий еси, Боже наш, і Тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки віків.

Люди: Амінь.

«Всяке дихання», глас 4

Всяке дихання нехай хвалить Господа.

Стих 1: Хваліте Бога у святинях його.

Стих 2: Хваліте його у тверді сили його.

Євангеліє

Диякон: Щоб сподобилися ми слухання святого євангелія, Господа Бога молим.

Люди: Господи, помилуй (3)

Священик: Премудрість, прості, вислухаймо святого євангелія. Мир всім.

Люди: І духові Твоєму.

Диякон: Від Луки святого євангелія читання.

Люди: Слава Тобі, Господи, слава Тобі.

Священик: Будьмо уважні.

Євангеліє Луки 10, 25-36:

Того часу якийсь законовчитель устав, щоб його випробувати, та й каже: «Учителю, що мені робити, щоб вічне життя осягнути?» А Ісус мовив до нього: «В законі що написано? Як там читаєш?» Озвався той і каже: «Люби Господа, Бога твого, всім серцем твоїм, усією твоєю душею і всією силою твоєю і всією думкою твоєю; а ближнього

твого, як себе самого.» «Ти добре відповів», сказав Ісус, «роби це й будеш жити.» Та той, бажаючи себе самого виправдати, каже до Ісуса: «А хто мій ближній?» Мовив тоді Ісус, кажучи: «Один чоловік спускався з Єрусалиму до Єрихону й потрапив розбійникам, що його обдерли й побили тяжко та й пішли геть, залишивши півмертвого. Випадком ішов якийсь священик тією дорогою; побачив він його й, збочивши, пройшов мимо. Так само й левіт прийшов на те місце, глянув на нього й пройшов мимо. Але один самарянин, що був у дорозі, зненацька надійшов (на нього) й, побачивши його, змилосердився. Він приступив до нього, перев'язав йому рани, полив їх оливою і вином; потім посадив його на власну скотину, привів до заїзду й доглянув за ним. На другий день він вииняв два динари, дав їх господареві й мовив: Доглядай за ним, і те, що витратиш на нього більше, я заплачу тобі, коли повернуся. Хто з оцих трьох, на твою думку, був ближнім тому, що потрапив розбійникам у руки?» Він відповів: «Той, хто вчинив над ним милосердя.» Тоді Ісус сказав до нього: «Іди і ти роби так само.»

Люди: Слава Тобі, Господи, слава Тобі.

І співають стихури:

(Глас 4) Через перший гріх переступу від райських радощів і насолоди* ми перейшли до безчесного життя.* Обнажені прогрішеннями з чеснот і

похвального життя,* ми немов між розбійників
попали.* Прогрішившись проти твоїх спасених
навчань,* ми стали напівмертвими.* Але молимо
тебе, народженого з Марії, безстрасного Владика,*
що став близький нашим стражданням:* Обв'яжи
наші рани, спричинені гріхом,* і зливай на нас, як
чоловіколюбець, своє безмірне милосердя,* ото-
чуючи нас твоїм цілющим піклуванням.

Стих: До тебе я підношу мої очі, до тебе, що
живеш на небі. Як очі слуг на руки свого пана і
як очі слугині – на руки своєї господині,* так очі
наші дивляться на Господа, Бога нашого, поки не
змилосердиться над нами.

Як істинно Милосердний, Христе Спасе, змилу-
вавшись, спас еси мене, тяжко ушкодженого рана-
ми від розбійників, віддавши Душу й Тіло Своє на
вкуп мій, як два динарії.

Стих: Помилуй нас, Господи, помилуй нас, бо
надто ми наситилися зневаги.* Надто наситилася
душа наша глузування ситих, зневаги гордих.

Через пристрасті окаянна душа моя* зійшла з
правильної Твоєї дороги і впала в яму.* Левіт зі
священиком, побачивши мене, пройшли мимо,*
але ти, Христе, змилувався надо мною.* Зброєю
свого хреста знищив ти гріховну розписку,* осяяв
мене безстрастям та посадив поруч Отця.* Тому
кличу до тебе:* Недосяжний Господи, слава тобі!

Слава і нині: (2. 2): Отче предобрий і Сину, Слово Отчеє,* і Душе Святий, нестворене єство,* що маєш джерело милосердя* і виливаєш бездонні благодаті, і потоки щедрот!* Прийми нашу молитву й моління,* подай усім грішникам прощення, як Бог щедрий і чоловіколюбний.

Єктенія

Помилуй нас, Боже, по великій милості твоїй, молимоьь Тобі, вислухай і помилуй.

Люди: Господи, помилуй (3).

Ще молимоьь Господеві Богу нашому, щоб вислухав голос моління нас, грішних, і помилував рабів своїх, і охоронив нас від усякої скорби, біди, гніву й нужди, і всякої болізни душевної і тілесної, і дарував нам здоров'я з довголіттям, промовмо всі: Скоро вислухай і милостиво помилуй.

Люди: Господи, помилуй (3).

Ще молимоьь, щоб зберегтися городові цьому (селу цьому) і святому храму цьому, і всякому городові, селу і країні, від голоду, загибелі, землетрусу, потопу, граду, вогню, меча, нападу чужинців і міжусобної брані, і щоб він був милостивий, добропривітний і добропомічний, благий і чоловіколюбний Бог наш, і відвернув увесь гнів свій, що настає на нас, і ізбавив нас від належної праведної своєї погрози, і помилував нас.

Люди: Господи, помилуй (12).

Ще молимо́сь, щоб Госпо́дь Бог вислухав го́лос моли́ння нас, грішних, і поми́лував нас.

Люди: Госпо́ди, поми́луй (3)

Вислухай нас, Боже, Спасителю наш, упова́ння всіх кінці́в землі і тих, що на морі далеко, і, Милостивий, будь милостивим, Владико, до гріхів наших і поми́луй нас. Бо милостивий і чоловіколюбець Бог еси, і Тобі славу возси́лаємо, Отцю, і Сину, і Святому́ Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Диякон: З умилінням усі голови (і коліна) приклонивши, Госпо́ду помолі́мся.

Люди: Госпо́ди поми́луй.

Молитва

Христе Боже наш, що підтримуєш всіх падаючих, повалених же піднімаєш, Невіддільний, що народжуєшся з Отцівського лона і воплотився від святої Діви Марії, і в світ прийшов, щоб удостоїти нас піклування Свого і повернути в початкове ество нашу впалу природу, яка піддалася нападу безтілесних і душо́губних розбійників, і позбавилась нетління і ними́ тяжко поранену була! Ти, Владико, ви́лікуй наші невидимі виразки і перев'язи рани душевні чесно́ю Твоєю́ Кро́в'ю, що пролив Ти за нас, і свя́тим Твої́м пома́занням, яке нам дарував Ти; і ізбав нас від поразок, що безперестанку

наносяться нам невидимими силами, які поспішають викрасти у нас навіть віру в Тебе і надію, і бажають змити з нас благодать Твою; не позбав нас чоловіколюбства і спасительного лікування Твого, щоб, зцілвшись і очистившись від усякої скверни, ми удостоїлися звання первородних, написаних на Небесах, бо Ти – лікар невидимих і видимих недуг. Бо Ти є Бог наш, і тобі славу віддаємо, Отцю і Сину і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Люди: Амінь.

Відпуст

Диякон: Премудрість.

Люди: Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без зотління Бога Слово породила, суццю Богородицю, Тебе величаємо.

Священик: Слава Тобі, Христе Боже, уповання наше, слава Тобі.

Люди: Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь. Господи, помилуй (3). Благослови.

Христос, милостивий і істинний Бог наш, молитвами пречистої своєї Матері, преподобних і богоносних отців наших, і всіх святих, помилує і спасе нас, як благий і чоловіколюбець.

Люди: Амінь.

МОЛЕБЕНЬ ДО БОГОРОДИЦІ МИЛОСЕРДЯ ДВЕРІ

Диякон: Благослови, владико.

Священик: Благословен Бог наш завжди, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Хор: Амінь.

Слава Тобі. Боже наш, слава Тобі.

Царю небесний, утішителю. Душе істини, що всюди еси і все наповняєш, скарбе дібр і життя подателю, прийди і вселися в нас, і очисти нас від усякої скверни, і спаси, благий, душі наші.

Святий Боже, святий кріпкий, святий безсмертний, помилуй нас (3).

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Пресвята Тройце, помилуй нас; Господи, очисти гріхи наші; Владико, прости беззаконня наші; Святий, завітай і зціли немочі наші імені Твого ради.

Господи, помилуй (3).

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Отче наш, що еси на небесах, нехай святиться ім'я Твоє, нехай прийде царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. Хліб наш насущний дай нам сьогодні; і прости нам провини наші, як і

ми прощаємо винуватцям нашим; і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого.

Священик: Бо Твоє є царство, і сила, і слава, Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Хор: Амінь.

Господи, помилуй (12).

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Прийдіте, поклонімся цареві нашому – Богу.

Прийдіте, поклонімся Христові, цареві нашому – Богу.

Прийдіте, поклонімся і припадім до самого Господа Ісуса Христа – царя і Бога нашого.

Псалом 142

Господи, вислухай молитву мою, почуй моління моє в істині твоїй, вислухай мене в правді твоїй.

І не ввійди в суд з рабом твоїм, бо не оправдається перед тобою ніякий живий.

Бо погнався ворог за душею моєю, смирив він аж до землі життя моє.

Посадив він мене в темряві, як мертвих віку. І знидів у мені дух мій, в мені стривожилося серце моє.

Пом'янув я дні древні, повчився я з усіх діл твоїх, на творах рук твоїх я навчався.

Підніс я до Тебе руки мої, душа моя, як земля безводна, до Тебе.

Скоро вислухай мене, Господи, іщез дух мій.
Не відверни лица твого від мене, бо уподібнюся
тим, що сходять до гробу.

Дай мені вранці почути милість твою, бо я на Тебе
уповав.

Вкажи мені, Господи, путь, що по ній піду, бо до
Тебе возніс я душу мою.

Визволь мене від ворогів моїх, Господи, до Тебе я
прибіг; навчи мене творити волю твою, бо Ти еси
Бог мій.

Дух твій благий наставить мене на землю пра-
ву. Імени твого ради, Господи, житимеш мене
правдою Твоєю.

Виведеш із печалі душу мою, і милістю Твоєю
вিনিщиш ворогів моїх.

І вигубиш усіх гнобителів душі моєї, бо я раб твій є.
Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові.

І нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Алилуя, алилуя, алилуя, слава Тобі, Боже (3).

«Бог – Господь», глас 4

Бог – Господь, і явився нам; благословен, хто йде
в ім'я Господнє.

Стих 1: Сповідуйтеся Господеві, бо він благ, бо
повік милість його.

Стих 2: Обійшовши обступили мене, іменем
Господнім протистояв я їм.

Стих 3: Не умру, а жити буду, і повім діла Господні.

Стих 4: Камінь, яким знехтували будівничі, цей

став головою вугла; від Господа стався він, і дивний є в очах наших.

Тропар, глас 4

До Богородиці з запалом нині прибіжим, грішні і смиренні, * і припадім у покаянні, взиваючи з глибини душевної: * Владичице, поможи, змилосердившись над нами, * поспішися, бо загибаємо від множества гріхів, * не заверни рабів твоїх з нічим, * бо в Тобі єдину заступницю маємо.

Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові:

Не замовкнемо ніколи, Богородице, * про силу твою говорити ми, недостойні; * бо коли б Ти не предстояла благаючи, * хто б нас вирятував від стільки бід? * Хто ж. би охоронив нас нині вільними? * Не відступимо від Тебе. Владичице: * твоїх бо рабів спасаєш завжди від усякої біди.

І нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

Милосердя двері відкрий нам, Благословенна Богородице, щоб, надіючись на Тебе, ми не погибнули, але щоб избавились тобою від бід. Ти бо еси спасення роду християнського.

Прокімен

Диякон: Будьмо уважні.

Священик: Мир всім.

Диякон: Премудрість, будьмо уважні.

Прокімен, глас 4: Пом'яну ім'я Твоє* у всякім роді і роді (Пс. 44, 18).

Стих: Слухай, Дочко, і споглянь, і прихили вухо Твоє (Пс. 44, 11).

Диякон: Господеві помолімся.

Хор: Господи, помилуй.

Священик: Бо Ти святий еси, Боже наш, і Тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Хор: Амінь.

«Всяке дихання», глас 4

Всяке дихання* нехай хвалить Господа.

Стих: Хваліте Бога у святинях Його.

Стих: Хваліте Його у тверді сили Його.

Євангеліє

Диякон: Щоб сподобилися ми слухання святого Євангелія, Господа Бога молім.

Хор: Господи, помилуй (3).

Диякон: Премудрість, прості, вислухаймо святого Євангелія.

Священик: Мир всім.

Хор: І духові твоєму.

Священик: Від Івана святого Євангелія читання.

Хор: Слава Тобі, Господи, слава Тобі.

Диякон: Будьмо уважні.

Священик читає Євангеліє від Івана 19, 25-27

А при хресті Ісусовім стояли Його мати, сестра Його матері, Марія Клеопова та Марія Магдалина. Бачивши Ісус матір і біля неї учня, що стояв, –

а його ж любив він, - мовить до матері: «Жінко, ось син твій.» А тоді й до учня мовить: «Ось матір твоя.» І від тієї хвили учень узяв її до себе.

Хор: Слава Тобі, Господи, слава Тобі.

Благання

Пресвята Діво Маріє, Богородице премилосердна, радуйся і спаси тих, що на Тебе уповають.

Хор (на кожне прошення): Пресвятая Богородице, спаси нас.

Мати Христа Бога нашого, радуйся і спаси тих, що на Тебе уповають.

Мати предвічної любові, радуйся і спаси тих, що на Тебе уповають.

Мати Божої благодаті, радуйся і спаси тих, що на Тебе уповають.

Діво непорочно зачата, радуйся і спаси тих, що на Тебе уповають.

Діво, від херувимів світліша, радуйся і спаси тих, що на Тебе уповають.

Діво, від серафимів славніша, радуйся і спаси тих, що на Тебе уповають.

Маріє, голубко неосквернена, радуйся і спаси тих, що на Тебе уповають.

Маріє, запашна квітко дівицтва, радуйся і спаси тих, що на Тебе уповають.

Маріє, добра вихователько дів, радуйся і спаси тих, що на Тебе уповають.

Маріє, покрове світу, ширший від облаків,

радуйся і спаси тих, що на Тебе уповають.
Маріє, заступнице перед справедливим суддею,
радуйся і спаси тих, що на Тебе уповають.
Маріє, потіхо заплаканих, радуйся і спаси тих, що
на Тебе уповають.
Маріє, прибіжище грішників, радуйся і спаси тих,
що на Тебе уповають.
Маріє, посереднице, що не покинула нас після
Свого успення, радуйся і спаси тих, що на Тебе
уповають.
Маріє, єдина чиста і благословенна, радуйся і спа-
си тих, що на Тебе уповають.

Молебні стихири до Пресвятої Богородиці
Глас 2, подібний: Коли із древа:

За всіх Ти молишся, благая.
За тих, що прибігають з вірою
під могутній Твій покров,
бо іншого тривалого порятунку перед Богом
в бідах і скорботах ми, грішні, не маємо,
обтяжені гріхами незліченними,
Мати Бога Вишнього,
тому-то ми до Тебе припадаємо:
Ізбав від усяких негод рабів Твоїх.

Стих: Пом'яну ім'я Твоє* у всякім роді і роді.
Всіх скорбних радість
і пригнічених заступниця,
і голодуючих кормителька,
скитальців потіха,

бурями гнаних пристань,
хворих посіщення,
немічних покров і заступниця,
жеzl старості,
Мати Бога Вишнього,
Ти єси, Пречистая;
поспішися, молимся,
щоб спастися рабам Твоїм.

Стих: Слухай, Дочко, і споглянь,* і прихили вухо
Твоє.

Радуйся, Пречистая Діво,
радуйся, цінний скиптре Царя Христа,
радуйся, зростивша гроно таїнственне,
радуйся, двере небесна
і неопалима купино,
радуйся, всемірне світло,
радуйся, всіх радосте,
радуйся, вірних спасіння,
радуйся, заступнице всіх християн
і прибіжище, Владичице.

Слава, і нині, глас 8:

Радуйся, вселенної похвало,
радуйся, храме Господній,
радуйся, горо, тінню сповита,
радуйся, всіх прибіжище,
радуйся, світильниче золотий,
радуйся, славо православних всечесна,
радуйся, Маріє, Мати Христа Бога,

радуйся, раю,
радуйся, Божественна трапезо,
радуйся, тіне,
радуйся, ручко всезолота,
радуйся, всіх уповання.

Ектенія

Диякон: Помилуй нас, Боже, по великій милості твоїй, молимося Тобі, вислухай і помилуй.

Хор: Господи, помилуй (3).

Диякон: Ще молимося Господеві Богу нашому, щоб вислухав голос моління нас, грішних, і помилював рабів Своїх, і охоронив нас від усякої скорби, біди, гніву й нужди, і всякої болізни душевної і тілесної, і дарував нам здоров'я з довголіттям, промовмо всі: Скоро вислухай і милостиво помилуй.

Хор: Господи, помилуй (3).

Диякон: Ще молимося, щоб зберегтися місту (селу) цьому і святому храму цьому (святій обителі цій), і всякому місту, селу і країні, від голоду, загибелі, землетрусу, потопу, граду, вогню, меча, нападу чужинців і міжусобної брані, і щоб Він був милостивий, добропривітний і добропомічний, благий і чоловіколюбний Бог наш, і відвернув увесь гнів Свій, що наступає на нас, і визволив нас від належної праведної Своєї погрози, і помилював нас.

Хор: Господи, помилуй (12).

Диякон: Ще молимоь за скріплення віри, зростання в надії й жертвенності в любові, щоб наша спільнота, удосконалюючись у святості, приносила рясні плоди Духа Святого і свідчила про його дію у житті кожного з нас, Господи, вислухай і помилуй.

Хор: Господи, помилуй (3).

Диякон: Ще молимоь за добрі покликання серед нашої молоді до священничого та чернечого життя, щоб Богові посвячені особи причинилися до голошення спасіння, зростання святости народу і поширення Божого Царства, Господи, вислухай і помилуй.

Хор: Господи, помилуй (3).

Диякон: Лікарю душ і тіл, до тебе з любов'ю у серці покійно припадаємо та кличемо: зціли хвороби, вилікуй терпіння душ і тіл слуг Твоїх хворих, немічних і розслаблених братів і сестер наших, прости їм, як добросердний, усі прогрішення добровільні й недобровільні і скоро підніми з недуги, молимоь Тобі, вислухай і помилуй.

Хор: Господи, помилуй (3).

Диякон: Ще молимоь, щоб Господь Бог вислухав голос моління нас, грішних, і помилував нас.

Хор: Господи, помилуй (3).

Священик: Вислухай нас, Боже, Спасителю наш, уповання всіх кінців землі і тих, що на морі далеко, і, будь милостивим, Милостивий Владико,

до гріхів наших і помилуй нас. Бо милостивий і чоловіколюбець Бог еси, і Тобі славу возсилаємо, Отцю, і Сину, і Святому Духові, нині і повсякчас, і на віки вічні.

Хор: Амінь.

Диякон: З умилінням усі голови (і коліна) приклонивши, Господеві помолімося.

Хор: Господи, помилуй.

Молитва

Царице наша, Пречиста Діво Маріє – Милосердя двері! Оце, покірно припадаємо перед престолом Твоєї Слави у надії, що виблагаємо Твого милосердя, одержимо ласки, та потрібну поміч, і оборону у щоденних нещастях, не ради наших заслуг – бо на них не числимо – але заради Твоєї безмірної материнської любові.

Пречиста Діво Маріє, коли Син Твій умирав на хресті, поручив Тобі всіх нас – людей, що серед страждань гріхів живемо на цій долині сліз. Однак, у своїй несправедливості часто забуваємо про страшні терпіння Твого Сина і біль Твій – всього людства Мати.

Ти від віків милосердно захищаєш своїх вірних дітей, які на молитві, з вірою і покорою, шукають порятунку в терпіннях, хворобах та душевних нещастях; Ти оздоровляєш безнадійно хворих, вириваєш з обіймів тілесної і духовної смерті, чудесно захищаєш у воєнних завірюхах; Ти

хорониш перед справедливо караючою рукою Твого Сина, зупиняєш гріховні стріли злого. Тож просимо, о Милостива – не опускай нас ніколи, гріхами сповитих, огорни омофором Свого милосердя наші немочі, зціли, знані Тобі, наші недуги, зішли мир Церкві і нашому народові, щоб слава твоя в усьому світі була по вічні часи.

Хор: Амінь.

Відпуст

Диякон: Премудрість.

Хор: Чеснішу від херувимів і незрівнянно славнішу від серафимів, що без зотління Бога Слово породила, суццю Богородицю, Тебе величаємо.

Священик: Слава Тобі, Христе Боже, уповання наше, слава Тобі.

Хор: Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків. Амінь. Господи, помилуй (3). Благослови.

Священик: Христос, істинний Бог наш, молитвами пречистої Своєї Матері, преподобних і богоносних отців наших, і всіх святих, помилує і спасе нас, як благий і чоловіколюбець.

Хор: Амінь.

БУЛЛА «MISERICORDIAE VULTUS» («ОБЛИЧЧЯ МИЛОСЕРДЯ»)

ФРАНЦИСК
Єпископ Рима,
Слуга слуг Божих

*Усім, хто читатиме цей лист, –
благодать, милосердя і мир!*

1. Ісус Христос є обличчям милосердя Отця. Таїнство християнської віри знаходить у слові «милосердя» свій синтез. Воно стало живим, видимим і осягнуло свою повноту в Ісусі з Назарета. Отець, «багатий милосердям» (пор. Еф. 2, 4), коли об'явив Мойсееві своє ім'я: «Бог милосердний і ласкавий, нескорий на гнів, многомилостивий, вірний» (Вих. 34, 6), – вчинив так, що людина могла безперервно пізнавати Його божественну природу в різні способи та в численних моментах історії. У «повноту часів» (пор. Гал. 4, 4), коли все було готове згідно з Його планом спасіння, Він зіслав свого Сина, народженого з Діви Марії, аби остаточно об'явити нам свою любов. Хто бачить Сина, той бачить і Отця (пор. Ів. 14, 9). Ісус із Назарета своїми словами, жестами та цілою своєю особою[1] об'явив нам милосердя Бога.

2. Нам необхідно невпинно споглядати це таїнство милосердя. Воно для нас становить джерело радості, потіхи і миру. Воно є умовою нашого спасіння. Милосердя – ось слово, яке об'являє таїнство Пресвятої Тройці. Милосердя – це найвищий і остаточний акт, яким Бог іде нам назустріч. Милосердя – основоположний закон, що живе в серці кожної людини, коли вона щирими очима дивиться на свого брата, якого зустрічає на життєвому шляху. Милосердя – шлях, який єднає Бога з людиною, оскільки відкриває серце до надії бути любленим навечно, попри обмеження через гріх.

3. Існують моменти, коли ми покликані сильніше вдивлятися в милосердя, щоб самі стати плідним знаком діянь Отця. Саме через це я проголосив *Надзвичайний ювілей Божого милосердя*, як сповнений благодаті час для Церкви, аби зробити свідчення вірних ще сильнішим та більш дієвим.

Святий Рік буде розпочато 8 грудня 2015 року, в урочистість Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії. Це літургійне свято показує спосіб, в який Бог діє вже від початків нашої історії. Після гріхопадіння Адама і Єви Господь не покинув людство самотнім, в обіймах сил зла. Тому Він у своєму задумі побажав, аби Марія, свята і непорочна в любові (пор. Еф. 1, 4), стала Матір'ю Відкупителя людини. На безмір гріха Бог відповідає повнотою прощення. Милосердя завжди буде більшим за будь-який гріх, і ніхто не може обмежити любові Бога, який прощає. Саме в це свято Непорочного Зачаття я з радістю відчиню Святі двері. За такої нагоди вони стануть Дверми милосердя, і кожен, хто проходить крізь них, зможе пізнати любов Бога, який утішає, прощає і дає надію.

Наступної неділі, тобто третьої неділі Адвенту, буде відчинено Святі двері в катедрі Рима, у базиліці Святого Івана Латеранського, а потім – в інших папських базиліках. Також постановляю, щоб саме в ці неділі в кожній помісній Церкві в катедрі, яка є церквою-матір'ю для всіх вірних, або також у конкатадрах чи в інших храмах особливого значення було на весь рік відчинено такі ж Двері милосердя. Згідно з рішенням єпископа-ординарія, таку браму можна буде відчинити також у санктуаріях, місцях паломництва, в яких вірні часто пізнають у серці благодать і знаходять шлях до навернення. Таким чином кожна помісна Церква буде безпосередньо залучена до переживання цього Святого року як особливого моменту благодаті та духовної віднови. Ювілей святкуватиметься в Римі та в усіх помісних Церквах, як видимий знак єдності всієї Церкви.

4. Я вибрав дату 8 грудня, оскільки вона багата на значення з огляду на сучасну історію Церкви. Я бо відчиню Святі двері

у 50-ту річницю завершення II Ватиканського Собору. Церква відчуває потребу живого спогаду про цю мить, оскільки саме тоді розпочався новий хід її історії. Отці, зібрані на Соборі, відчували потребу – сильну як істинний подув Святого Духа – говорити людям їхнього часу про Бога в чіткий і зрозумілий спосіб. Після розвалення мурів, які надто довго тримали Церкву немов в упривілейованій цитаделі, настав час проголошувати Євангеліє в новий спосіб. Настав новий етап євангелізації, яка триває споконвічно. Час для нового зусилля всіх християн, аби з більшим ентузіазмом і переконливістю свідчити про свою віру. Церква відчувала відповідальність бути у світі живим знаком любові Отця.

У пам'яті виринають промовисті слова, що їх св. Іван XXIII сказав на відкритті Собору, аби вказати шлях, яким належить рухатися: «Сьогодні Наречена Христа воліє краще послуговуватися ліками милосердя, аніж суворістю (...) Католицька Церква, підносячи через цей Вселенський Собор смолоскип католицької істини, прагне бути матір'ю, що любить усіх, матір'ю ласкавою, терпеливою, повною милосердя і доброти щодо синів відлучених» [2]. На тій самій площині рухався і блаж. Павло VI, який так висловився на завершення Собору: «Прагнемо насамперед звернути увагу на те, що релігією нашого Собору була насамперед любов (...) Біблійна історія про самарянина стала парадигмою духовності Собору (...) Струмień любові й подиву вилився з Собору на сучасний людський світ. Відкинуто помилки; оскільки це вимагає любові не менше, ніж правди; але для людей залишилися тільки виклик, повага і любов. Замість гнітючих діагнозів – багатонадійні ліки; замість зловорожих віщувань, ми надіслали від Собору сучасному світу послання, сповнене довіри: його цінності не тільки було вшановані, але їм було віддано честь, його зусилля підтримано, його наміри очищено і поблагословлено (...) І ще іншу річ ми повинні зауважити: все це доктринальне багатство звернене в одному напрямку: служити людині. Людині, можемо так сказати, в будь-якому її

становищі, у кожній хворобі та в кожній потребі» [3].

З почуттям вдячності за те, що Церква отримала, і з відповідальністю за завдання, яке на нас чекає, увійдімо у Святі двері, маючи впевненість, що нас супроводжує міць воскреслого Господа, який неустанно підтримує наше паломництво. Святий Дух, який керує кроками вірних, аби співпрацювали в ділі спасіння, звершеному Христом, нехай буде провідником і підтримкою Божого народу, допомагаючи йому споглядати обличчя милосердя [4].

5. Ювілейний Рік завершиться в літургійну урочистість Ісуса Христа, Царя Всесвіту, 20 листопада 2016 року. Цього дня, зачиняючи Святі двері, скеруємо свої думки із вдячністю до Пресвятої Тройці за те, що вділила нам цей спільний час благодаті. Ввіримо Христу Господу життя Церкви, усього людства й величезного космосу, просячи вилити Його милосердя, як вранішню росу, аби стала плідною історія, яку ми маємо творити в найближчому майбутньому із залученням усіх. О, як же я прагну, аби майбутні роки були позначені милосердям так, щоб ми вийшли назустріч кожній людині, несучи доброту й ніжність Бога! На всіх – як віруючих, так і тих, хто далеко – нехай виллється бальзам милосердя, як знак Божого Царства, що вже присутнє посеред нас.

6. «Для Бога характерне застосування милосердя, і в цьому найчіткіше виявляється Його всемогутність» [5]. Слова св. Томи Аквінського показують, що милосердя Бога не є ознакою слабкості, а радше проявом Його всемогутності. Тому-то Літургія в одній зі своїх найстарших колект наводить такі слова молитви: «Боже, Ти через прощення й милість найповніше виявляєш свою всемогутність» [6]. Бог завжди буде в людській історії як Той, хто присутній, близький, провіденційний, святий і милосердний.

«Терпеливий і милосердний» – на цей подвійний епітет ми часто натрапляємо в Старому Завіті як опис суті Бога. Його милосердне буття знаходить своє підтвердження в

різноманітних епізодах історії спасіння, де доброта Бога переважає прагнення покарати і знищити. Псалми в особливий спосіб показують цю велич Божественного діяння: «Він прощає усі твої провини, зціляє всі твої недуги. Він визволяє твоє життя від ями, вінчає тебе ласкою та милосердям» (Пс. 103, 3-4). Ще виразнішим чином інший Псалом перелічує конкретні ознаки милосердя: «Господь визволяє в'язнів, Господь відкриває сліпим очі, Господь випростовує похилих, Господь праведників любить. Господь захожих захищає, підтримує сироту й удову, – дорогу ж нечестивих відвертає» (Пс. 146, 7с-9). І на завершення ще інший вислів псалмоспівця: «Розбитих серцем Він ізціляє і перев'язує їх рани. Господь пригноблених підносить, а нечестивих понижує додолу» (Пс. 147, 3.6). Отже, милосердя Бога не становить якоїсь абстрактної ідеї, це конкретний факт, завдяки якому Він об'являє свою батьківську і материнську любов, яка впливає з глибини Його душі і звертається до сина. Це воістину той випадок, коли можна говорити про любов, що впливає з глибини душі. Вона походить із нутра як глибоке почуття, природне, акт ніжності та співчуття, відпущення і прощення.

7. «Бо Його милосердя навіки». Це рефрен, який повторюється в кожному вірші 136 Псалма, що оповідає історію Божого об'явлення. Силою милосердя вся історія стародавнього люду сповнена глибокого спасенного сенсу. Милосердя робить так, що історія Бога й Ізраїлю стає історією спасіння. Здається, що через це постійне повторювання «бо Його милосердя навіки» Псалом ламає замкнене коло простору й часу, аби все вмістити у вічну таємницю любові. Це так, якби він хотів нам сказати, що Бог дивитиметься на людину не тільки в історії, а й у вічності поглядом милосердного Отця. Це не випадковість, що людина Ізраїля запрогнув внести цей Псалом – «Великий халель», як його ще називають – у найважливіші літургійні тексти.

Перед своїми страстями Ісус молився саме цим Псалмом милосердя. Про це свідчить євангелист Матей, пишучи, що, «відспівавши гімн» (Мт. 26, 30), Ісус разом із учнями пішов у

бік Оливної гори. Тоді, коли Ісус уперше відправляв Євхаристію як вічне нагадування про свою реальну пасхальну присутність серед нас, Він символічно вмістив цей найвищий акт Об'явлення в контекст милосердя. У тому ж самому ключі милосердя Ісус переживав свої страсті і смерть, розуміючи велику таємницю любові, що сповнилася на хресті. Усвідомлення, що сам Ісус молився цим Псалмом, робить його для нас, християн, ще важливішим, і чинить так, що він має стати нашою молитвою прославлення: «Бо милосердя Його повіки».

8. З поглядом на Ісуса та на Його милосердне обличчя ми можемо заглибитися в любов Пресвятої Тройці. Місією, яку Ісус отримав від Отця, було об'явлення таємниці Божої любові в її повноті. «Бог є Любов» (1Ів. 4, 8, 16), – проголошує єдиний раз на сторінках Святого Письма євангелист Іван. Ця любов уже тоді була видимою, очевидною в усьому житті Ісуса. Він є нічим іншим як тільки любов'ю, яка безкорисливо віддає себе. Стосунки Ісуса з тими, хто Його оточував, показують щось виняткове і неповторне. Знаки, які Він чинить насамперед стосовно грішників, бідних, відкинутих, хворих і страждених, характеризуються милосердям. Усе в Ньому говорить про милосердя. Немає в Ньому чогось, що було б позбавлене співчуття.

Ісус, бачачи, що люди, які чисельно йшли за Ним, дуже втомлені, знесилені, дезорієнтовані й позбавлені провідника, відчув у глибині серця велике співчуття до них (пор. Мт. 9, 36). Міццю саме цієї співчутливої любові Він зціляв хворих, яких до Нього приносили (пор. Мт. 14, 14), а також кількома хлібами й рибами нагодував натовп досита (пор. Мт. 15, 37). Тим, чим керувався Ісус за різних обставин, було не що інше як милосердя, завдяки якому Він читав серця своїх співрозмовників, даючи їм відповіді, котрі стосувалися їхніх найбільших потреб. Коли Ісус зустрів удову з Наїна, чийого сина несли до гробу, – відчув велике співчуття через уразливий біль заплаканої матері, й повернув їй сина, воскрешаючи його з мертвих (пор. Лк. 7, 15). Після звільнення біснுவатого в Геразинському краю Він довіряє йому

таку місію: «Іди до свого дому, до своїх, і повідай їм, що Господь зробив для тебе і як змилосердивсь над тобою» (Мр. 5, 19). Також і покликання Матея вписується в цей горизонт милосердя. Коли Ісус проходив повз митницю, погляд Ісуса зустрівся з поглядом Матея. Це був погляд, повний милосердя, яке прощало гріхи цього чоловіка, а також, долаючи опір інших учнів, вибрало його, грішника й митаря, аби став одним із Дванадцятьох. Святий Беда Шановний, коментуючи цю євангельську сцену, написав, що Ісус поглянув на Матея з «почуттям любові і вибрав його»: *miserando atque eligendo* [7]. Ці слова завжди мене вражали, тому я вибрав їх своїм єпископським девізом.

9. У притчах, присвячених милосердю, Ісус об'являє Божу природу як природу Отця, який ніколи не вважає себе переможцем, доки не зробить так, що завдяки співчуттю й милосердю зникне гріх і буде подолана відкинутість. Ми знаємо ці притчі, а особливо три з них: про загублену вівцю, загублену драхму та про блудного сина (пор. Лк. 15, 1–32). У цих притчах Бог завжди представлений як сповнений радості, насамперед коли прощає. У них ми знаходимо суть Євангелія і нашої віри, оскільки милосердя показане як сила, що перемагає все, сповнює серце любов'ю і втішає прощенням.

Натомість в іншій притчі дістаємо науку стосовно нашої християнського стилю життя. Спровокований запитанням Петра, скільки разів потрібно пробачати, Ісус відповів: «Не кажу тобі: до сімох разів, але – до сімдесяти разів по сім» (Мт. 18, 22) – і розповів притчу про немилосердного боржника. Той боржник, викликаний до царя, аби повернути величезний борг, благає його навколішках, і цар прощає йому вину. Одрразу ж, вийшовши, той боржник зустрічає іншого слугу, рівного собі, який був йому винен незрівнянно менше. Той слуга благає його навколішках про змилування, якого, однак, не отримує, і потрапляє до в'язниці. Цар, щойно почувши про те, що сталося, вельми розгнівався, викликав немилосердного боржника до себе і сказав: «Чи не слід було й тобі змилосердитись над твоїм

товаришем, як я був змилосердився над тобою?» (Мт. 18, 33). Ісус завершує цю притчу словами: «Отак і Отець мій Небесний буде чинити вам, якщо кожний з вас не простить братові своєму з серця свого» (Мт. 18, 35).

Ця притча містить глибоку науку для кожного з нас. Ісус стверджує, що милосердя – це не тільки дія з боку Отця, але що воно стає потрібним, аби зрозуміти, хто Його істинні сини. Отже, ми покликані жити милосердям, оскільки нам першим було уділено милосердя. Прощення образ стає найбільш очевидним виявом милосердної любові, а для нас, християн, воно є наказом, якого ми не можемо послухатися. Яким же тяжким часто є це прощення! Однак саме воно стає знаряддям, вкладеним у наші руки, аби ми були спроможні досягнути спокою серця. відкинути образу, злість, насильство і помсту – це умови, необхідні для того, щоб жити щасливо. Тому приймаємо заохочення Апостола народів: «Нехай сонце не заходить над вашим гнівом» (Еф. 4, 26). Слухаймо насамперед слова Христа, який представив милосердя як ідеал життя і як критерій достовірності нашої віри. «Блаженні милосердні, бо вони зазнають милосердя» (Мт. 5, 7). Це блаженство, яке має стати для нас натхненням цього Святого Року.

Як можна помітити, милосердя у Святому Письмі – це основне слово, яке вказує на діяння Бога щодо нас. Він не обмежується підтвердженням своєї любові, а робить її видимою і відчутною. Любов же не може бути тільки абстрактним поняттям. За своєю суттю вона є конкретним життям: це наміри, поведінка, позиції, які ми займаємо в щоденному житті. Милосердя Бога – це Його відповідальність за нас. Він почувається відповідальним, тобто прагне нашого блага і хоче бачити нас щасливими, сповненими радості й миру. Саме на цій довжині хвилі має перебувати милосердна любов християн. Як любить Отець, так само повинні любити й сини. Як Він є милосердний, так і ми покликані, щоб бути милосердними: одні до одних.

10. Опорна балка, на яку спирається Церква, це милосердя. У душпастирській діяльності Церкви все має бути огорнене ласкавістю, з якою звертаються до вірних; і ніщо з її проповідування та її свідчення, наданого світові, не може бути позбавлене милосердя. Достовірність Церкви перевіряється милосердною та співчутливою любов'ю. Церква «живе невичерпним прагненням давати милосердя» [8]. Можливо, ми надто довго забували показувати цей шлях милосердя і жити ним. З одного боку, спокуса, яка підшпигує завжди й тільки брати до уваги справедливість, зробила так, що ми забули: це тільки перший крок, хоч і обов'язковий і неминучий; але Церква потребує стати вищою за це, аби досягнути мету вищу й набагато більше значущу. З іншого боку, ми із сумом спостерігаємо, як досвід прощення в нашій культурі стає дедалі рідшим [явищем]. У деяких випадках навіть здається, що зникає вже й саме слово «прощення». Однак без досвіду прощення нам залишається шлях безплідний і стерильний, немовби ми жили у якійсь пустельній місцевості. Настав знову час для Церкви – взяти на себе радісне проголошення прощення. Це час повернення до того, що суттєве, аби взяти на себе слабкості й труднощі наших братів. Прощення – це сила, яка повертає до нового життя й додає відваги, аби дивитися в майбутнє з надією.

11. Ми не можемо забути про велике вчення, яке св. Іван Павло II представив у своїй другій енцикліці «*Dives in misericordia*» і яке в тодішню епоху прийшло так несподівано і стількох здивувало порушеною темою. Особливо я б хотів послатися на два аспекти цього вчення. Насамперед, святий Папа підкреслював забуття теми милосердя в сучасній культурі: «Здається, що сучасний менталітет – може, більше, ніж людина минулого, противиться милосердному Богу, а також прагне саму ідею милосердя відсунути на узбіччя й відтяти від людського серця. Саме слово і поняття «милосердя» немовби перешкоджає людині, яка через небачений раніше розвиток науки й техніки більше ніж будь-коли в історії стала паном і вчинила землю

підвладною собі (пор. Бут. 1, 28). Оце «панування над землею», часто трактоване однобічно й поверхово, немовби не залишає місця для милосердя (...) Також і тому чимало людей і чимало середовищ, керуючись живим чуттям віри, немовби спонтанно звертається до Божого милосердя в нинішньому становищі Церкви та світу» [9].

Святий Іван Павло II так мотивував нагальну потребу проголошення і свідчення про милосердя в сучасному світі: «... [воно продиктоване] любов'ю до людини й усього, що людське, і що у відчуттях так багатьох наших сучасників наражене на велику небезпеку. Та сама таємниця Христа (...) велить мені проголошувати милосердя як милосердну любов Бога, об'явлену в таємниці Христа. І велить мені до цього милосердя покликатися, прикликати його на нашому тяжкому й переламному етапі історії Церкви та світу...» [10]. Це вчення св. Івана Павла II сьогодні ще більше актуальне і заслуговує на те, щоб наголошувати на ньому цього Святого року. Приймемо ж знову до серця його слова: «Церква живе своїм автентичним життям, коли сповідує і проголошує милосердя – найпрекраснішу рису Творця й Відкупителя, і коли наближає людей до джерел милосердя Спасителя, яких вона є депозитарієм і служителем» [11].

12. Церква має місію проголошувати милосердя Бога, живого серця Євангелія, аби таким чином торкнутися серця й думки кожної людини. Наречена Христа робить своєю поведінку Сина Божого, який виходив назустріч усім, не обминаючи нікого. У наш час, коли Церква займається новою евангелізацією, тема милосердя вимагає, щоб її наново представили, із новим ентузіазмом і з відновленою душпастирською діяльністю. Головне для Церкви і для достовірності її проповідування – аби вона жила і свідчила про милосердя від першої особи. Мова Церкви та її жести мають переказувати милосердя так, щоб увійти в глибину сердець людей і підштовхнути їх відшукати шлях повернення до Отця.

Перша істина Церкви – це любов Христа. І цією любов'ю,

яка перетворюється аж на прощення й віддання самої себе, Церква робить себе слугинею та посередницею поміж людьми. Відповідно, там, де Церква присутня, має також проявитися милосердя Отця. У наших парафіях, у наших спільнотах, рухах, будь-де, де є християни, – кожен повинен знайти оазис милосердя.

13. Хочемо жити цього Ювілейного року у світлі Господнього слова: милосердні як Отець. Євангелист нагадує вчення Ісуса, який каже: «Будьте милосердні, як Отець ваш милосердний» (Лк. 6, 36). Це життєва програма, важка, але водночас багата на радість і мир. Наказ Ісуса звернений до тих, хто слухає Його голос (пор. Лк. 6, 27). Аби бути здатними до милосердя, ми повинні насамперед налаштуватися на слухання Божого слова. Це означає знову відкрити цінність тиші, аби могли медитувати над словом, що звернене до нас. Так стане можливою контемпліяція [молитовне споглядання] Божого милосердя і прийняття його як власного стилю життя.

14. Паломництво – це особливий знак Святого року, оскільки воно є іконою шляху, що його долає кожна людина за час свого існування. Життя – це паломництво, а людська істота – *viator*, прочанин, який долає шлях аж до досягнення омріяної мети. Аби дістатися Святих дверей у Римі чи в іншому місці, ми будемо змушені вирушити в паломництво, кожен мірою власних сил. Воно стане знаком, що також і милосердя – це мета, яку ми маємо досягнути і яка вимагає дієвої участі й жертвності. Тому нехай паломництво стане захоотою до навернення: входячи у Святі двері, дозволюмо охопити себе Божому милосерддю і даймо дієву відповідь, щоб і ми самі були милосердні до інших, як Отець милосердний до нас.

Господь Ісус показує нам етапи паломництва, завдяки яким ми можемо досягнути цю мету: «Не судіть, і не будете суджені; не засуджуйте, й не будете засуджені; простіть, і вам проститься. Дайте, то й вас дасться: міру добру, натоптану, потрясену, переповнену дадуть вам. Якою бо мірою ви міряєте, такою й

вам відміряють» (Лк. 6, 37-38). Він говорить насамперед, аби не судити й не засуджувати. Якщо не хочеш, щоб тебе засудив Бог, то ти не повинен ставати суддею свого брата. Бо люди зі своїм засудженням часто спиняються на тому, що зовнішнє, тоді як Отець дивиться на те, що всередині. Яке ж зло чинять слова, викликані почуттями ревності і заздрості! Говорити зле про брата, коли він неприсутній, – означає представляти його в поганому світлі, шкодити його репутації та робити його «героем» пліток. Навпаки, не судити й не засуджувати – це вміти помітити добро, яке є в кожній людині, й не дозволити, аби вона страждала через наше часткове засудження й наше зарозуміле всезнайство. Але й цього ще не досить для вияву милосердя. Ісус закликає також прощати й давати, – бути знаряддями милосердя, оскільки першими отримали його від Бога. Ми повинні бути щедрими до всіх, знаючи, що також Бог великодушно вділяє нам свою доброту.

Милосердні як Отець – це «мотто» Святого року. У милосерді ми маємо доказ того, як Бог любить. Він дає все своє, завжди, задарма, ні про що не просячи взамін. Приходить до нас із допомогою, коли ми Його звиваємо. Прекрасно, що щоденна молитва Церкви розпочинається словами: «Боже, прийди мені на допомогу. Поспіши, Господи, на мій порятунок» (пор. Пс. 70, 2). Допомога, якої просимо, вже становить перший крок Божого милосердя, зроблений у наш бік. Він приходить, аби визволити нас від немочей, в яких ми живемо. Його допомога робить так, що ми стаємо спроможні помітити Його присутність та відчутти Його близькість. День за днем, діткнуті Його співчуттям, також і ми можемо бути співчутливими до всіх.

15. Цього Святого року ми зможемо отримати новий досвід, відкривши серця всім тим, хто живе на найбільш безнадійних життєвих периферіях, що їх так часто світ створює драматичним чином. Скільки ж ситуацій невпевненості й страждання у нинішньому світі! Скільки ж ран на тілі багатьох, які вже не мають більше голосу, бо їхній крик ослаб і згас через байдужість

багатих народів. У цей Ювілей Церква стане ще більше покликана лікувати ці рани, обмивати їх оливою потішення, перев'язувати милосердям і лікувати їх солідарністю й належною увагою. Не впадаймо в байдужість, яка принижує, у звичку, яка присипляє дух і не дозволяє відкрити новизну, у цинізм, який нищить. Розплющмо наші очі, аби побачити біду світу, рани стількох братів і сестер, позбавлених гідності. Відчуймо себе провокованими, чуючи їхнє волення про допомогу. Наші руки нехай потиснуть їхні руки, притягнемо їх до себе, аби вони відчували тепло нашої присутності, приятні й братерства. Нехай їхній крик стане нашим, так щоб ми разом зламали бар'єр байдужості, яка часто царює владним чином, аби приховати лицемірство та егоїзм.

Моє гаряче побажання – щоб християни продумали за час Ювілейного року учинки милосердя щодо тіла і душі. Це буде спосіб пробудити наше сумління, часто приспане перед лицем драми убогості, а також уможливить нам щоразу глибше входження в серце Євангелія, де вбогі привілейовані для Божого милосердя. Проповідь Ісуса представляє ці діла милосердя, аби ми могли пізнати, чи живемо як Його учні, чи ні. Відкриймо наново учинки милосердя щодо тіла: нагодувати голодних, напоїти спраглих, одягнути нагих, прийняти у дім подорожніх, утішати в'язнів, відвідувати хворих, ховати померлих. І не забуваймо про вчинки милосердя щодо душі: у сумнівах давати добру пораду, невмілих навчати, грішних напоумлювати, пригнічених утішати, кривди терпеливо зносити, образи охоче прощати, молитися за живих і померлих.

Ми не можемо втекти від слів Господа, бо ж то на їх підставі ми будемо суджені: чи дали їсти тому, хто голодний, чи дали напитися тому, хто спраглий, чи прийняли подорожнього в дім і чи вдягнули нагого, чи мали час, аби бути з хворим і в'язнем (пор. Мт. 25, 31–45). Подібно також із нас питають, чи ми змогли вийти із сумнівів, які роблять так, що людина починає боятися, і стають джерелом самотності; чи були ми здатні подо-

лати неосвіченість, в якій живуть мільйони осіб, а насамперед діти, позбавлені доконечної допомоги, аби вийти з бідності; чи були ми близько біля того, хто самотній і пригнічений; чи прощали тому, хто нас образив, і чи відкинули кожну форму образ і ненависті, яка провадить до насильства; чи були ми терпеливі, як Бог, який такий терпеливий щодо нас; і, зрештою, чи ми ввіряли Господу в молитві наших братів і сестер. У кожному з цих «найменших» присутній сам Христос. Його тіло стає знову видимим як замучене, зранене, бичоване, зголодніле, гнане... аби ми могли його розпізнати, торкнутися й турботливо допомогти. Не забуваймо про слова св. Івана від Хреста: «Надвечір тебе судитимуть з любові» [12].

16. У Євангелії від св. Луки ми знаходимо ще один важливий аспект, щоб із вірою пережити Ювілей. Євангелист оповідає, що Ісус в суботу повернувся до Назарета і за своїм звичаєм подався до синагоги. Там Його попросили прочитати уривок зі Святого Письма та прокоментувати його. Вибраний фрагмент походить із Книги пророка Ісаї, де було написано: «Дух Господа Бога на мені, бо Господь мене помазав. Він послав мене, щоб принести благу вість убогим, лікувати скрушених серцем, проголосити невольникам свободу, ув'язненим відкрити очі, проголосити рік Господнього благовоління» (Іс. 61, 1-2а). Рік милосердя – саме це оголошене нам Господом і цим прагнемо жити. Цей Святий рік несе із собою багатство місії Ісуса, яке відлунує в словах пророка: нести слово і жест потіхи бідним, оголосити свободу тим, хто став в'язнем нових форм невольництва сучасного суспільства, повернути гідність тим, хто був її позбавлений. Проповідування Ісуса стає знову видимим у відповідях віри, що їх християни повинні давати через особисте свідчення. Нехай нас супроводжують слова апостола: «Хто чинить діла милосердя, нехай чинить це з радістю» (Рим. 12, 8).

17. Нехай час Великого посту в Ювілейний рік буде пережитий ще інтенсивніше, як суттєвий момент в урочистому служінні та переживанні милосердя Бога. Скільки ж сторінок Святого

Письма можна промедитувати під час тих тижнів Великого посту, аби наново відкрити милосердне обличчя Отця! Можемо повторити словами пророка Міхея: «Хто Бог, як ти, що провину прощаєш і даруєш переступи останкові твого спадкоємства? Він не затримає гнів свій повіки, бо любить милосердя. Він знову змилюється над нами, розтопче наші беззаконня. Ти кинеш у глибінь моря всі гріхи їхні» (Міх. 7, 18-19).

У цей час молитви, посту й учинків любові сторінки Книги пророка Ісаї можуть бути промедитовані конкретно і ефективно: «Ось піст, який я люблю: кайдани несправедливості розбити, пута кормиги розв'язати, пригноблених на волю відпустити, кожне ярмо зламати, з голодним своїм хлібом поділитися, увести до хати бідних, побачивши голого, вдягнути його, від брата твого не ховатись. Тоді світло твоє засяє, як зірниця, загоїться негайно твоя рана, спасіння твоє буде йти поперед тебе, Господня слава – слідом за тобою. Тоді візвеш, і Господь відповість, ти крикнеш, і він скаже: Ось я! Коли ти викинеш із-посеред себе утиск, перестанеш погрожувати пальцем і безбожно говорити, коли голодному ти віддаси хліб твій, наситиш пригніченого душу, тоді засяє твоє світло в пітьмі, тьма твоя буде, немов південь. Господь завжди буде тебе водити, наситить твою душу за посухи, зробить міцними твої кості. Ти станеш, мов сад зрошений, мов джерело, води якого не висихають» (Іс. 58, 6–11).

Ініціатива «24 години для Господа», яку ми переживатимемо у п'ятницю і суботу перед IV неділею Великого посту, повинна бути поширена в дієцезіях (епархіях). Багато людей приступають до таїнства Сповіді, а серед них чимало молодих осіб, які в цьому таїнстві часто знаходять шлях повернення до Господа, аби жити миттю інтенсивної молитви і надати сенсу власному життю. Ми упевнено ставимо знову в центр таїнство Покаяння, оскільки воно дозволяє нам торкнутися величі милосердя. Це буде для кожного пенітента джерелом істинного внутрішнього миру.

Ніколи не втомлюся повторювати, щоб сповідники стали справжнім знаком милосердя Отця. Бути сповідником – це не

імпровізація. Сповідниками ми стаємо насамперед тоді, коли спершу самі як каяники шукаємо прощення. Ніколи не забуваймо, що бути сповідником означає брати участь у місії самого Ісуса, стаючи конкретним знаком неперервності Божої любові, яка прощає і спасає. Кожен із нас отримав дар Святого Духа для прощення гріхів, і ми за це відповідаємо. Ніхто з нас не є господарем таїнства, а тільки вірним слугою Божого прощення. Кожний сповідник повинен приймати вірних, як батько з притчі про блудного сина: це батько, який вибігає назустріч синові, попри те, що той розтратив його майно. Сповідники покликані обійняти скрушеного сина, який повертається додому, і виявити радість, що син знайшовся. Нехай не втомлюються вийти і до другого сина, який залишився збоку і не здатний радіти, – вийти, аби пояснити йому, що його гострий осуд не справедливий і не має сенсу перед лицем милосердя Отця, котре не знає меж. Нехай сповідники не ставлять непотрібних запитань, але, як батько з притчі, перервуть розповідь блудного сина [каяника. – Пер.] і зуміють відчуті в серці кожного каяника прохання про допомогу і прощення. Сповідники покликані бути завжди і всюди, у кожній ситуації та попри все знаком примату милосердя.

18. Під час Великого посту в цей Святий рік я маю намір вислати місіонерів милосердя. Вони будуть знаком материнської турботи Церкви про Божий люд, аби він увійшов у глибину багатства цього таїнства, фундаментального для нашої віри. Це будуть священики, яким дам владу прощати гріхи, зарезервовані для Апостольського Престолу, аби підкреслити велич їхнього послання. Вони будуть насамперед живим знаком того, як Отець пригортає тих, хто шукає Його прощення. Вони будуть місіонерами милосердя, оскільки творитимуть разом з усіма зустріч, повну людяності, джерела звільнення, багату на відповідальність за подолання труднощів і вступ у нове життя, отримане у Святому Хрещенні. У своїй місії нехай керуються словам апостола: «Бо Бог замкнув усіх у непослух, щоб

усіх помилувати» (Рим. 11, 32). Бо всі без винятку покликані прийняти цей заклик милосердя. Нехай місіонери живуть цим закликом, знаючи, що можуть затримати свій погляд на Ісусі, «милосердному і вірному первосвященникові» (пор. Євр. 2, 17).

Прошу співбратів єпископів запросити і прийняти цих місіонерів, аби вони були насамперед переконливими проповідниками милосердя. Нехай у дієцезіях (єпархіях) будуть організовані «народні місії», щоб ці місіонери стали вісниками радості й прощення. Слід просити їх, аби уділяли таїнство Покаяння для люду, щоб час благодаті, дарований у цьому Ювілейному році, дозволив багатьом синам, які далеко, віднайти шлях до отцівського дому. Нехай пастирі, насамперед у цей інтенсивний час Великого посту, з турботою заохочують вірних повернутися «до престолу благодаті, щоб отримати милість і знайди благодать» (Євр. 4, 16).

19. Слово прощення нехай досягне всіх, а заклик пережити милосердя нехай нікого не залишить байдужим. Своє запрошення навернутися я із ще більшою інтенсивністю скеровую до тих, хто перебуває далеко від Божої благодаті через власний спосіб життя. Особливо думаю про тих чоловіків і жінок, які належать до злочинних груп, хоч би які вони були. Заради вашого блага прошу вас змінити життя. Прошу вас в ім'я Сина Божого, який хоч і боровся з гріхом, та ніколи не відкинув грішника. Не впадайте у страхітливую пастку думати, що життя залежить від грошей і що перед ними все стає позбавлене цінності й гідності. Це лиш ілюзія. Ми не заберемо грошей із собою по смерті. Гроші не дадуть нам справжньої радості. Насильство, вжите для здобуття грошей, з яких крапає кров, не зробить людину ні сильною, ні безсмертною. Для всіх, раніше чи пізніше, настане суд Божий, від якого ніхто не зможе втекти.

Той самий заклик нехай досягне людей, які підтримують корупцію чи беруть у ній участь. Ця гнила рана суспільства – тяжкий гріх, що волає до неба, оскільки вціляє в самі основи особистого та суспільного життя. Корупція не дозволяє дивин-

тися в майбуття з надією, оскільки у своїй нещадності й жадобі нищить задуми слабких і розчавлює найбідніших. Корупція – це зло, яке вкорінюється в повсякденних жестах задля того, аби потім розростися в публічні скандали. Корупція – це уперте тривання в гріху, який прагне замінити Бога на ілюзію грошей як форми влади. Це діло темряви, підтримуване підозрілівістю й інтригами. *Corruptio optimi pessima*, слушно зауважив св. Григорій Великий, аби показати, що ніхто не може почуватися стійким щодо цієї спокуси. Аби відсунути її з особистого та суспільного життя, обов'язково потрібні розсудливість, вірність, прозорість, поєднані з відвагою відкритості. Якщо відкрито не боротися з корупцією, то раніше чи пізніше є небезпека стати її співником, і вона знищить всю нашу сутність.

Власне, це слушний час для зміни життя! Це час, аби дозволити торкнутися свого серця. Перед лицем скоєного зла, навіть у разі тяжких злочинів, настає пора вислухати плач людей невинних, у яких украла майно, гідність, почуття, саме життя. Залишатися на шляху зла – це тільки шлях обману й суму. Істинне життя принципово інакше. Бог не втомлюється, тримаючи руку простягнуною. Він завжди готовий вислухати, і я також готовий, як і мої брати єпископи та священники. Достатньо лише прийняти запрошення повернутися і підкоритися справедливості, коли Церква пропонує милосердя.

20. Не буде зайвим у цьому контексті описати відносини поміж *справедливістю й милосердям*. Це не два супротивні аспекти, а два виміри однієї дійсності, яка розвивається поступово, аж до досягнення своєї вершини в повноті любові. Справедливість – основоположна концепція для громадянського суспільства, коли зазвичай говориться про юридичний порядок, через який застосовується закон. Під справедливістю розуміють також те, що кожному потрібно дати те, що йому належить. Біблія багато разів згадує Господню справедливість і Бога як Суддю. У біблійному розумінні справедливість – це інтегральне збереження Закону і поведінка кожного доброго

ізраїльтянина, відповідно до заповідей, що їх дав Бог. Однак таке бачення привело, причому багато разів, до легалізму, змінюючи первинний сенс і затемнюючи глибоку цінність, яку має справедливість. Аби подолати цю легалістичну перспективу, слід пам'ятати, що у Святому Письмі справедливість фактично розуміється як повне уповання Божій волі.

Зі свого боку Ісус багато разів говорить про важливість віри, ніж про дотримання Закону. Саме так ми повинні розуміти Його слова, коли, перебуваючи за столом із Матеєм та іншими митарями й грішниками, Він говорить до фарисеїв, які точили з Ним суперечку: «Ідіть, отже, і навчіться, що значить: Я милосердя хочу, а не жертви. Бо Я прийшов кликати не праведних, а грішних» (Мт. 9, 13). У контексті такого бачення справедливості, як повне і постійне дотримання Закону, що ділить людей на праведних і грішних, – Ісус хоче показати великий дар милосердя, яке шукає грішників, аби запропонувати їм прощення і спасіння. Стає зрозумілим, чому через таке бачення, що звільняє і стає джерелом віднови, Ісус був відкинутий фарисеями та вченими в Писанні. Вони бо, аби бути вірними Закону, клали тягарі на плечі людей, при цьому зводячи нанівець милосердя Отця. Заклик зберігати Закон не може бути перешкодою звернути увагу на речі необхідні, які стосуються гідності людей.

Заклик Ісуса стосується тексту пророка Осії: «Я бажаю милості, а не [кривавої] жертви» (6, 6) – і він вельми значущий у цьому контексті. Ісус підтверджує, що віднині правилом життя Його учнів буде примат милосердя, як Він сам про це свідчить, розділяючи трапезу з грішниками. Милосердя ще раз об'явлене як основоположний вимір місії Ісуса. Це справжній виклик для Його співрозмовників, які зупиняються лише на формальному аспекті Закону. Ісус натомість виходить поза Закон; Його ділення з тими, кого Закон вважав грішниками, дозволяє зрозуміти, куди доходить Його милосердя.

Апостол Павло пройшов подібний шлях. Перш ніж він зустрів Ісуса дорогою до Дамаска, його життя було

повністю присвячене досягненню справедливості за Законом (пор. Фил. 3, 6). Навернення, звершене Христом, привело Павла до повної зміни перспективи, аж тією мірою, що в Посланні до галатів він написав: «Ми увірували в Христа Ісуса, щоб оправдатися нам вірою в Христа, а не ділами Закону» (2, 16). Його розуміння справедливості радикально змінилося. Тепер на перше місце Павло ставить віру, а не Закон. То не дотримання Закону спасає, але віра в Ісуса Христа, який разом зі своїми страстями і воскресінням несе спасіння разом із милосердям, що виправдовує. Справедливість Бога стає тепер звільненням для тих, хто пригнічений неволею гріха, і всіх його наслідків. Справедливість Божа – це Його прощення (пор. Пс. 51, 11–16).

21. Милосердя не суперечить справедливості, а показує поведінку Бога стосовно грішника, якому Він пропонує чергову можливість покаятися, навернутися й увірувати. Досвід пророка Осії допомагає нам зрозуміти переверщення справедливості милосердям. Епоха, в яку жив цей пророк, – одна з найбільш драматичних в історії вибраного народу. Царство близьке до знищення; народ не вірний Заповіту, віддалився від Бога і втратив віру батьків. Згідно з людською логікою, слушно було б, щоб Бог думав відкинути невірний люд; той бо не дотримав укладеного союзу, а отже, заслуговує на відповідне покарання, тобто на вигнання. Це підтверджують слова пророка: «Не повернуться в єгипетську країну, але Ашшур царем їхнім буде – за те, що не хотіли повернутися до мене» (Ос. 11, 5). Однак після цієї реакції, яка покликається на справедливість, пророк радикально змінює мовлення і об'являє істинне обличчя Бога: «І як мені тебе лишити, Ефраїме? Як мені видати тебе на поталу, Ізраїлю? Як мені зробити з тобою те, що в Адмі? Вчинити з тобою те, що з Цевоїмом? Серце моє в мені обернулось, зворушився весь жаль мій. Не виконаю палаючого гніву мого, не буду нищити більш Ефраїма, бо я – Бог, не людина; Святий посеред тебе; я не вломлюся в місто (Ос. 11, 8-9). Святий Августин, ніби коментуючи слова пророка, каже: «Богові легше стримати гнів, аніж

миłosердя» [13]. Саме так. Гнів Бога триває тільки мить, тоді як Його миłosердя триває повіки.

Якби Бог зупинився на справедливості, то перестав би бути Богом і став би, як усі люди, які посилаються на повагу до Закону. Самої по собі справедливості замало, а досвід вчить, що посилення тільки на неї несе із собою ризик нищення. Саме через це Бог переступає справедливість миłosердям і прощенням. Це не означає применшення справедливості або ж учинення її непотрібною, зовсім навпаки. Той, хто помиляється, буде змушений понести кару. Тільки що це не кінець, а початок навернення, оскільки так пізнається ніжність прощення. Бог не відкидає справедливості. Він її включає і перевищує у ще більшій події, в якій людина пізнає любов, – фундамент істинної справедливості. Нам слід присвятити багато уваги тому, що пише Павло, аби не повторити помилки, за яку апостол дорікав тодішнім юдеям: «Не розуміючи Божої справедливості й шукаючи установити свою власну, вони не покорилися справедливості Божій. Бо мета Закону – Христос, на оправдання кожного, хто вірує» (Рим. 10, 3-4). Ця Божа справедливість – миłosердя, вділене всім як благодать на підставі смерті й воскресіння Ісуса Христа. Тому хрест Христа – це Божа справедливість над нами всіма і над світом, оскільки він пропонує нам упевненість в любові та новому житті.

22. Ювілей також несе у собі посилення на *відпуст*. У Святий рік миłosердя відпуст набирає особливого значення. Прощення Богом наших гріхів не має меж. У смерті й воскресінні Ісуса Христа Бог робить видимою свою любов, яка провадить аж до знищення людського гріха. Примирення з Богом стає можливим завдяки пасхальному таїнству й через посередництво Церкви. Тобто Бог завжди готовий до прощення й ніколи не втомлюється, пропонуючи його щоразу в новий і неочікуваний спосіб. Ми всі зазнаємо гріха. Знаємо, що покликані до досконалості (пор. Мт. 5, 48), але водночас відчуваємо сильний тягар гріха. Тоді, коли відчуваємо міць благодаті, що нас

перемінює, зазнаємо водночас і силу гріха, яка має на нас свій вплив. Попри пробачення, у своєму житті ми несемо наслідки гріхів. У таїнстві Покаяння Бог прощає гріхи, які насправді стають знищеними; однак негативний слід, залишений гріхами в нашій поведінці та в наших думках, ще триває. Однак Боже милосердя так само сильніше й за цей слід. Воно стає *відпустом* Отця, що через Церкву – Наречену Христа – досягає грішника, якому вже вділено прощення і звільняє його від усієї решти наслідків гріха, даючи можливість діяти з любов'ю і зростати в любові, ніж знову впасти в гріх.

Церква живе сопричастям святих. У Євхаристії це сопричастя, яке є даром Божим, актуалізується як духовна єдність, що єднає нас, віруючих, зі святими і блаженними, чие число неможливо порахувати (пор. Одкр. 7, 4). Їхня святість приходить на допомогу нашій слабкості, і таким чином Матір-Церква спроможна разом зі своєю молитвою і своїм життям, вийти назустріч слабкості одних у святості інших. Тому пережити відпуст Святого року – означає наблизитися до милосердя Отця, маючи певність, що Його прощення поширюється на все життя віруючої людини. Відпуст – це переживання, досвід святості Церкви, яка бере участь в усіх благах, що плінуть із Христового Відкуплення, аби прощення поширилося аж на остаточні наслідки, яких сягає любов Бога. Інтенсивно живімо Ювілеєм, просячи Отця простити гріхи та вділити свій милосердний відпуст.

23. Милосердя має цінність, яка перевищує межі Церкви. Воно дозволяє нам увійти в стосунки з юдаїзмом та ісламом, які вважають милосердя одним із найбільш суттєвих атрибутів Бога. Ізраїль перший отримав це об'явлення, що триває в історії як початок невимірного багатства, запропонованого людству. Як ми вже зазначили, сторінки Старого Завіту насичені милосердям, бо оповідають те, що Господь звершив для свого люду в найважчі моменти його історії. Іслам зі свого боку серед імен, приписаних Творцеві, прикликає особливо два слова: милосер-

дний і милостивий. Цей заклик часто є на вустах вірних мусульман, які відчувають близькість і підтримку милосердя в їхніх щоденних слабкостях. Також і вони вірять, що ніхто не може обмежити Божого милосердя, бо його брами завжди залишаються відкритими.

Нехай би цей Ювілейний рік, прожитий у милосерді, уможливив зустріч із цими релігіями та з іншими шляхетними релігійними традиціями; нехай він зробить так, щоб ми стали більше відкритими до діалогу, аби краще одне одного пізнати і взаємно зрозуміти; нехай видалить кожну форму замкненості й гордування, і нехай відкине кожен вид насильства і дискримінації.

24. Моя думка лине тепер до Матері милосердя. Солодкість її погляду нехай супроводжує нас у цей Святий рік, аби ми всі зуміли відкрити радість від ласкавості Бога. Ніхто так, як Марія, не пізнав глибини таємниці Бога, який став людиною. Усе в її житті було сформоване завдяки присутності милосердя, що стало Тілом. Мати Розп'ятого і Воскреслого увійшла до санктуарію милосердя Божого, оскільки внутрішньо брала участь у таємниці Його любові.

Вибрана на Матір Божого Сина, Марія від початку була підготовлена любов'ю Отця до того, щоб стати Ковчегом Завіту поміж Богом і людьми. Вона зберегла у своєму серці Боже милосердя в досконалій синтонії зі своїм Сином, Ісусом. Її пісня прослави, заспівана на порозі дому св. Єлизавети, була присвячена милосердю, яке триває «з покоління в покоління» (Лк. 1, 50). Також і ми включені в ці пророчі слова Діви Марії. Нехай це буде для нас потіхою та опорою, коли ми переступатимемо пороги Святих дверей, аби пізнати плоди Божого милосердя.

Під хрестом Марія разом із Іваном, учнем любові, стала свідком слів прощення, які пролунали з вуст Ісуса. Найвищий акт прощення тому, хто Його розп'яв, показує нам, як далеко може сягати Боже милосердя. Марія підтвердила, що мило-

сердя Сина Божого не знає меж і досягає всіх, не виключаючи нікого. Ми звертаємося до неї словами стародавньої, а водночас завжди нової молитви, що починається словами «*Salve Regina*» (Вітай, Царице), просячи, аби вона ніколи не переставала звертати на нас свої милосердні очі і зробила нас гідними споглядати обличчя милосердя її Сина Ісуса.

Наша молитва охоплює також численних святих і блаженних, які зробили милосердя своєю життєвою місією. Особливим чином скеровую свою думку до великої апостолки милосердя, св. Фаустини Ковальської. Та, яка була покликана ввійти в глибину Божого милосердя, нехай заступається за нас і випросить для нас благодать жити й завжди ходити у світлі Божого прощення та в непорушному упованні на Його любов.

25. Святий Надзвичайний рік, отже, проголошений для того, аби ми щодня жили милосердям, яким Отець віддавна нас покриває. У цей Ювілей даймо Богові здивувати нас. Він ніколи не перестає відчиняти двері свого серця, аби повторювати, що любить нас і хоче ділити з нами своє життя. Церква дуже сильно відчуває пильну потребу проголошувати милосердя Бога. Життя Церкви стає істинним і достовірним, коли вона робить із милосердя своє повне переконаності послання. Церква знає, що її перше завдання, насамперед у такі моменти, як нинішній, сповнений великої надії та сильних небезпек, – це впровадження всіх у велику таємницю милосердя Бога, споглядаючи обличчя Христа. Церква сама першою покликана до того, щоб стати вірним свідком милосердя, визнаючи його і живучи ним як центром об'явлення Ісуса Христа. Із серця Пресвятої Трійці, з незвіданих глибин Божої таїни, б'є і безперервно плине велика ріка милосердя. Це джерело ніколи не може вичерпатися, незважаючи на те, як багато людей до нього прийде. Щоразу, коли хтось потребуватиме його, то зможе до нього приступити, оскільки милосердя Бога не має кінця. Як незвідані глибини таємниці, яку воно в собі містить, так невичерпне й багатство, що від неї походить.

Цього Ювілейного року нехай Церква стане відлунням Божого Слова, що лунає сильно й переконливо як слово і як жест прощення, підтримки, допомоги та любові. Нехай вона ніколи не втомиться пропонувати милосердя і нехай завжди буде терпелива у зміцнюванні та прощенні. Нехай Церква стане голосом кожного чоловіка й кожної жінки, нехай повторює з упованням і безупинно: «Згадай про своє милосердя, Господи, і про Твою милість, бо вона споконвіку» (Пс. 25, 6).

*Дано в Римі, у соборі Святого Петра,
11 квітня, у переддень другої неділі по Воскресінні
Христовому, чи в Неділю Божого милосердя,
2015 року Божого, у третій рік понтифікату*

+ ФРАНЦИСК

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Пор. II Ватиканський Собор, Догматична конституція *Dei Verbum*, 4.
- [2] Промова на відкриття II Ватиканського Собору *Gaudet Mater Ecclesia*, 11 жовтня 1962 року, 2-3.
- [3] Звернення на останній відкритій сесії, 7 грудня 1965 року.
- [4] Пор. II Ватиканський Собор, Догматична конституція *Lumen gentium*, 16; Душпастирська конституція *Gaudium et spes*, 15.
- [5] Св. Тома Аквінський, *Сумма Теології*, II-II, q. 30, а. 4.
- [6] Молитва 26-ї неділі. Ця молитва з'являється вже в VIII ст. серед текстів *Sacramentario Gelasiano* (1198).
- [7] Пор. *Гомілія* 21: CCL 122, 149–151.
- [8] Апостольське повчання *Evangelii gaudium*, 24.
- [9] П. 2.
- [10] Енцикліка *Dives in misericordia*, 15.
- [11] Там само, 13.
- [12] Слова світла і любові, 57.
- [13] *Enarrationes in Psalmos*, 76, 11.

МОЛИТВА СВ. ФАУСТИНИ КОВАЛЬСЬКОЇ ПРО БЛАГОДАТЬ МИЛОСЕРДЯ ДО БЛИЖНІХ



Ісусе, уповаю на тебе!

Скільки разів вдихнуть мої груди, скільки разів вдарить моє серце, скільки разів запульсує моя кров, стільки тисяч разів прагну прославляти Твоє милосердя, о Пресвята Трійце.

Я хотіла б сама стати Твоїм милосердям і бути Твоїм живим образом, о Господи. Нехай ця найбільша ознака Бога – несповідиме Його милосердя – через моє серце й душу перейде до ближніх.

Господи, допоможи мені, щоб мої очі були милосердні, щоб я ніколи не підозрювала й не осуджувала за зовнішніми ознаками, але бачила те, що найкраще в душах ближніх і приходила до них із допомогою.

Господи, допоможи мені, щоб мій слух був милосердний, щоб я схилилася над потребами ближніх, щоб мої вуха не були байдужі до болю й стогонів ближніх.

Господи, допоможи мені, щоб мій язик був милосердний, щоб я ніколи не говорила погано про ближніх, а для кожного мала слово розради й пробачення.

Господи, допоможи мені, щоб мої руки були милосердні й повні добрих учинків, щоб я вмiла чинити добро ближньому, а на себе брати найважчу, непосильну працю.

Господи, допоможи мені, щоб мої ноги були милосердні, щоб я завжди поспішала на допомогу ближнім, забуваючи про власну втому. Нехай мій відпочинок буде в служінні ближньому. Господи, допоможи мені, щоб моє серце було милосердне, щоб я страждала разом із ближніми, щоб ніколи нікому не відмовила в сердечному теплі й щиро розмовляла з тими, хто зловживатиме моєю добротою.

Я зачинюся в Наймилосерднішому Серці Ісуса і мовчатиму про власні страждання. О Господи мій, нехай Твоє Милосердя спочиває на мені. Ти наказав мені вправлятися в трьох ступенях милосердя: перший – милосердний учинок, другий – милосердне слово, третій – молитва. Як не матиму змоги виявити милосердя ані вчинком, ані словом, то завжди зможу помолитися. Молитву я занесу навіть туди, куди не маю сили дійти фізично.

Мій Ісусе, переімени мене в себе, бо Ти можеш усе. Аінь.

ЗМІСТ

МОЛИТВА ПАПИ ФРАНЦИСКА
НА РІК БОЖОГО МИЛОСЕРДЯ 1

МОЛЕБЕНЬ ДО ХРИСТА
МИЛОСЕРДНОГО 2

МОЛЕБЕНЬ ДО БОГОРОДИЦІ
МИЛОСЕРДЯ ДВЕРІ 10

БУЛЛА «MISERICORDIAE VULTUS»
(«ОБЛИЧЧЯ МИЛОСЕРДЯ») 22

МОЛИТВА СВ. ФАУСТИНИ
КОВАЛЬСЬКОЇ ПРО БЛАГОДАТЬ
МИЛОСЕРДЯ ДО БЛИЖНІХ 47

МАТИ
МИЛОСЕРДЯ



*«Я милосердя хочу, а не жертви.»
Євангелія від Матея 9:13*



ТЕРНОПІЛЬСЬКО-ЗБОРІВСЬКА
АРХИЄПАРХІЯ УГКЦ